

În majoritatea graiurilor răsăritene, vocala *e* neaccentuată se închide, în condițiile arătate, în *ъ* (*ъ*) sau *е*: *грѣбънъ*, *болън* (bolnav); *грѣбенъ*, *болѣнъ*¹.

4) în unele cuvinte ca: *берá* (dar *избѣръм*) (a stringe, a culege), *перá* (a spăla rufe), *керлó* (sic) (aripă), *кѹчеатъ* (ciinii), *мумичеатъ* (băieții) etc.;

5) într-un număr însemnat de substantive polisilabice de genul masculin, care fac pluralul în *e* în loc de *и* (cum este în limba bulgară literară), de exemplu: *зóст'е* (musafirii), *усчѣре* (ciobani), *чубáне* (ciobani), *сѹреце*, *чурáне* (ciorapi), *кѡлѹне* (ciorapi), *булѣре* (boieri), *билѣ* (au fost), *brate* (frați) etc. Desinența *e* este un fenomen morfologic mai nou, pe care îl întâlnim în graiurile apusene și sud-estice².

6) În formă de vocativ al numelor proprii masculine: *Ивáне*, *Стуйѣне*, *Пѣтре*, dar și la vocativul următoarelor substantive comune feminine: *мáле*, (mamă), *бѹле* (și *бул'о*), *кукóнке*, *гуспудѹнке*.

7) *e* provenit din *ѣ* în genere se păstrează (nu trece în *и*), de exemplu: *в'енѣц* coroană), *в'енѹлу* (cununie), *зн'ездá* (cuiburi), *бр'егó* (malul) *св'езда* (stea), (și *зв'ездá*, *св'издá*), *глáвит'е* (capetele), *дрѣфит'е* (hainele), *тѣбе* (pe tine), *мѣне* (pe mine) (și *менъ*) etc.

Amestecul de populație din diferite regiuni a făcut ca în graiul chiejenilor să existe forme duble, folosite la fel de frecvent chiar de unul și același vorbitor. Astfel, alături de formele: *две* (două), *дубрѣ* (bine), *къдѣ* (unde), caracteristice graiurilor balcanice centrale și apusene, găsim și formele *дв'а*, *дубр'á*, *къд'á*, caracteristice graiului din regiunea Sliven, (precum și alte forme ca *б'аф* și *баѹ* (fusei), *фубѣву* și *убе*, *сим* și *сми* (sîntem), (*д*)*св'езда-зв'езда*), *видѣ* — *вид'ѣ* etc., fără să putem determina regiunea lor de răspîndire)

§ 5. Vocala *o* se păstrează ca vocală posterioară deschisă rotunjită numai în poziție accentuată și în unele forme de vocativ: *сол'* (sare), *мисó* (carne) *бóлку* (cît), *кукóшкѣ*, *скóмен*, (scaun), *Марѹйо*, *Питкáно*.

În toate pozițiile *o* neaccentuat se închide în *у*: *мл'áку* (lapte), *нуштá* (noaptea), *сѣбушт*, *пили сукулдѣу* (pui de uliu).

o inițial accentual se diftonghează: *ѹóгън'* (foc), *ѹóдър* (pat de scîndură), *ѹóрей* (nuci), *ѹóсем* (opt), *ѹóстър* (ascuțit).

Întîlnim *o* inițial preiotat în: *ѹутѹдѣ* (a se duce), *ѹусѣдѹ* (osîndi), *ѹудá* (apă), (și *удá*, *удѣ*), *ѹужуви* (a readuce la viață, a învia) dar există și forme ca: *убáдѣ* (a spune), *утóръ* (a deschide), *уртѹвѣм* (a vorbi), *урá* (a ara).

Trecerea lui *ъ* la *o* se constată numai în cazul articolului substantivelor de genul masculin la singular: *нусó* (nasul), *гърбó* (spatele), *листó* (frunză), *крѣкó*, *плитó* (gardul). În poziție neaccentuată acest *o* se închide aproape regulat în *у*: *ѹóлу* (boul) *кóн'у* (calul), *пугóн'у* (pogonul) *нѣнел'у* (dar și *нѣнел'о* (cenușă)³.

§ 6. Vocala *ъ* s-a păstrat ca vocală posterioară închisă nerotunjită, ca și în limba bulgară literară. Această vocală este foarte frecventă, deoarece

¹ Stoiko Stoikov, *Българска диалектология*, p. 54.

² Stoiko Stoikov, *ibidem*, p. 135.

³ Articolul *o* pentru substantivele de genul masculin la singular îl găsim astăzi în graiurile apusene și în unele graiuri moesiene (vezi Stoiko Stoikov, *Българска диалектология*, p. 55, 88 și G.P. Ivanov *Особености на шуменския говор* în „Сборник на българската академия на науките”, vol. XXIV, 1940, p. 359. Într-un trecut mai îndepărtat, el a fost caracteristic și pentru unele graiuri balcanice, cum se vede din studiarea graiurilor bulgare de pe teritoriul U.R.S.S. (Vezi S. B. Bernstein și V. Ceșco, *Опыт классификации болгарских говоров СССР*, în «Ученые записки Института Славяноведения», vol. I, 1951, p. 327—353.